

Steden en burgers in de Lage Landen, 1602-1700

Maarten Prak

22 November 2019

Universiteit Utrecht

Vaste indeling

- **Urbanisatie**
- **Economische context**
- **Staatkundige context**

- **Stadsbestuur**
- **Burgerlijke organisaties**

- **Kenmerkende aspecten**

Hollandse verstedelijking 1650

Holland = 0,8 milj.

- **A'dam 175.000**
- **Leiden 67.000**
- **Haarlem 38.000**
- **Rotterdam 30.000**
- **Delft 24.000**
- **Zaandam 24.000**
- **Enkhuizen 22.000**
- **Dordrecht 20.000**

Frankrijk = 20 milj.

- **Parijs 430.000**
- **Lyon 75.000**
- **Toulouse 42.000**
- **Bordeaux 40.000**

Engeland = 5,6 milj.

- **Londen 400.000**
- **Bristol 20.000**
- **Norwich 20.000**

Eerste globalisering

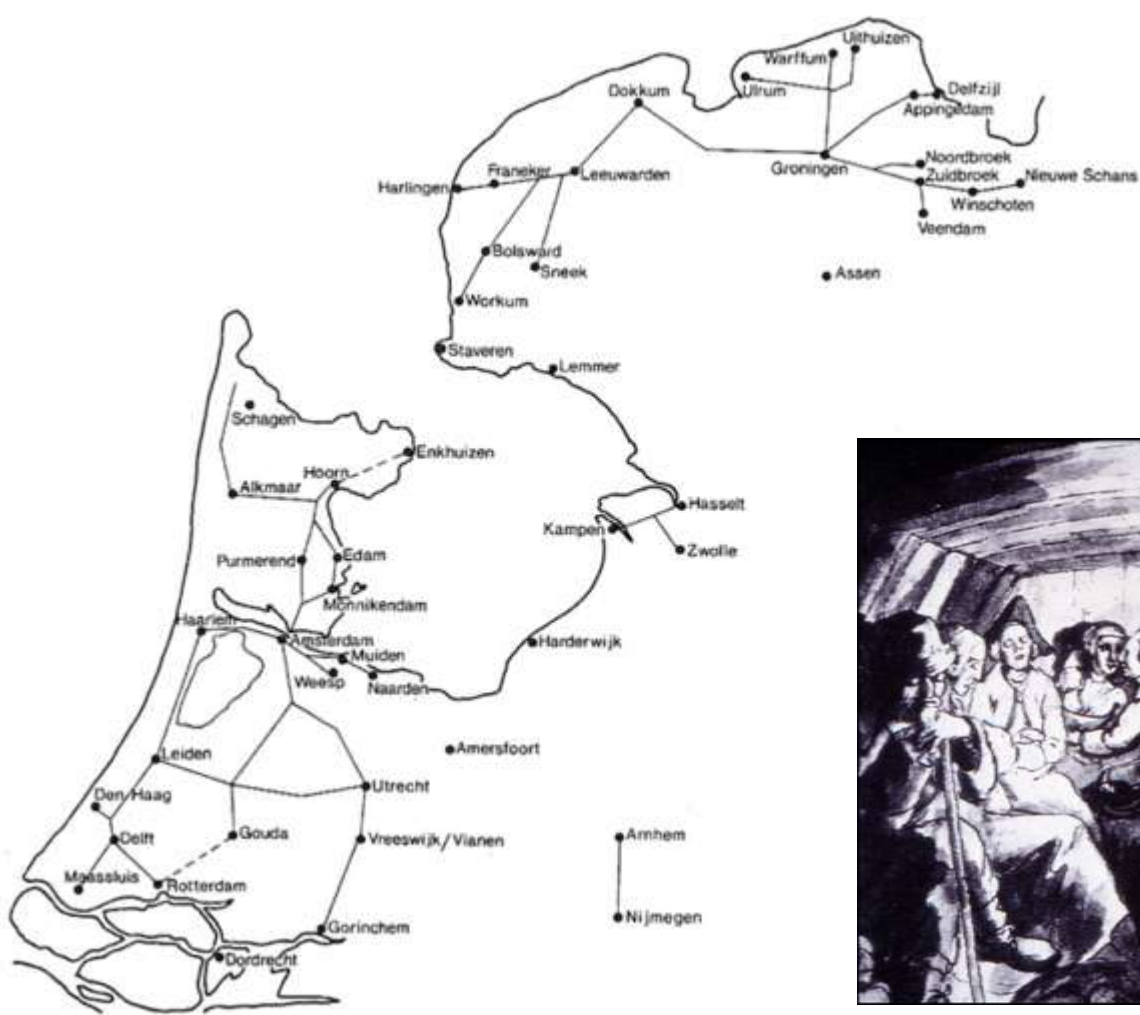

Amsterdam, na 1585, 200.000 inw

- **'Moedernegotie'**
met Oostzee
(graan)
- **Wereldwijde eigen
handel (specerijen)**
- **Trafieken**
- **Hollands achterland**

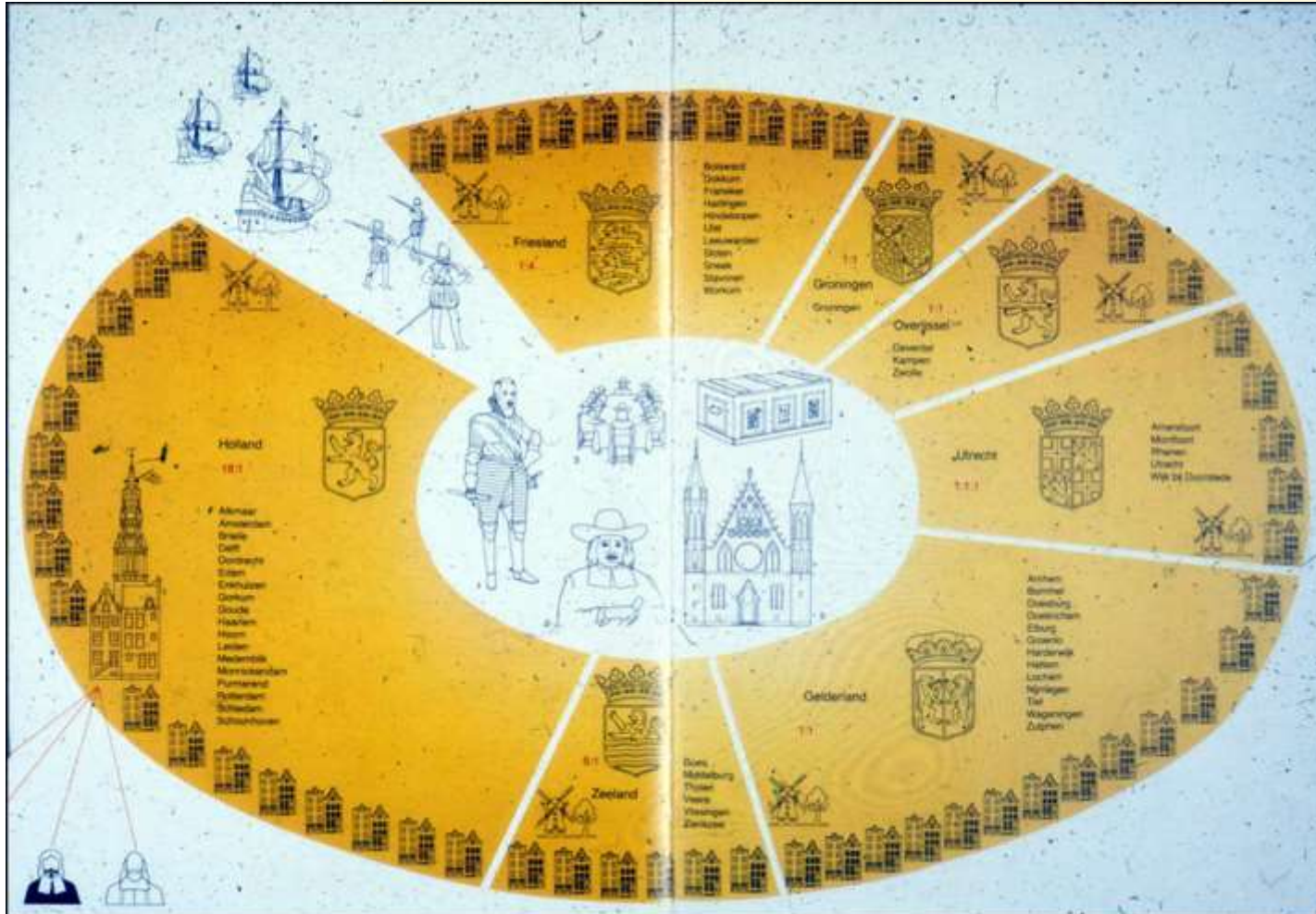
Randstad door trekvaart

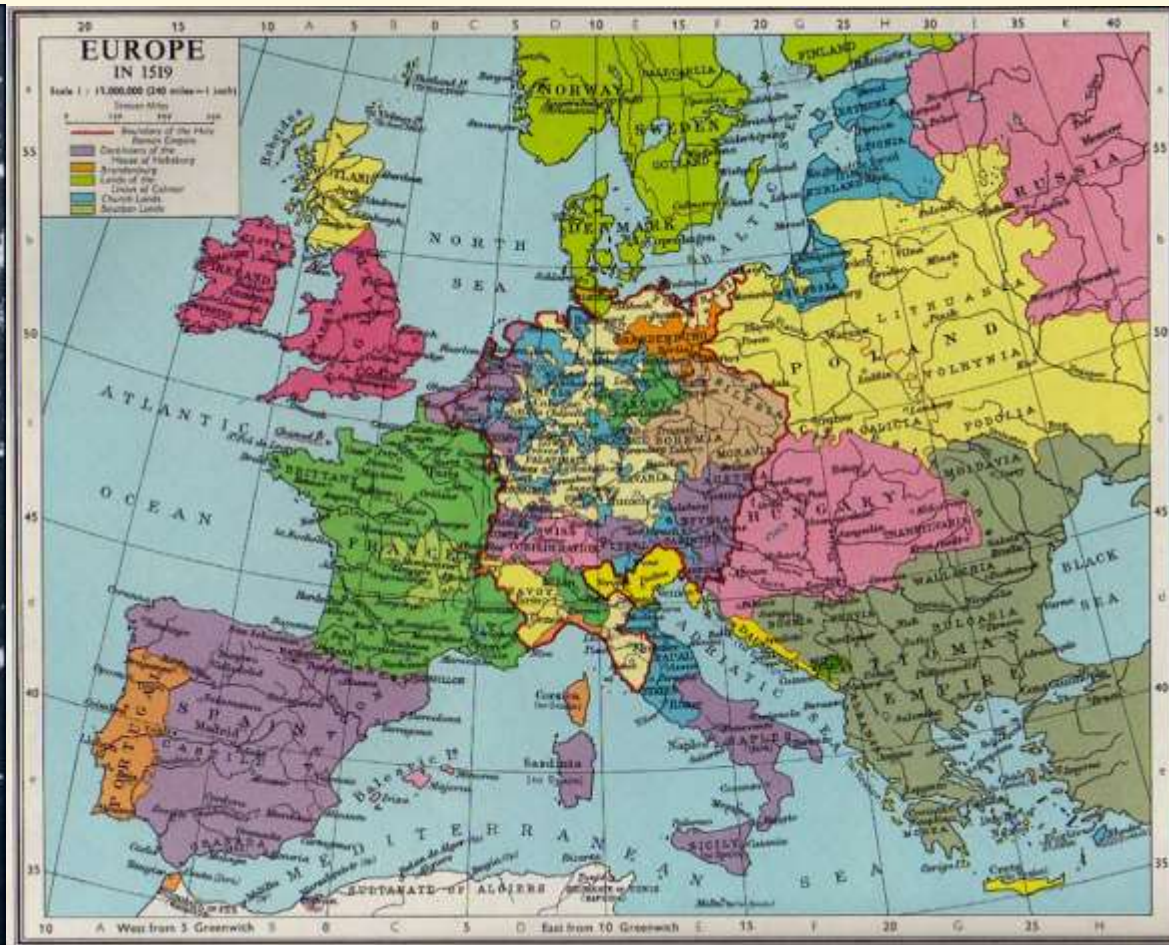
Landelijke samenleving Holland

Staatsinrichting Republiek

Europa's stedelijke ruggegraat

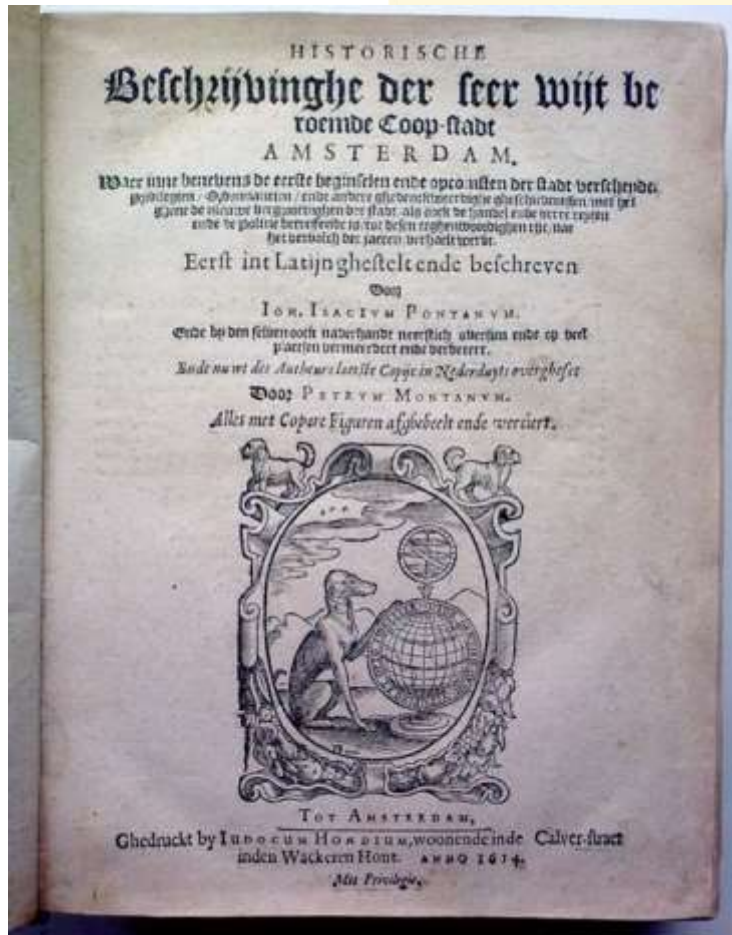
Stedelijke bestuur & landspolitiek

- **Delegatie Staten van Holland, VOC, WIC, Admiraliteiten**
- **Bij toerbeurt in Staten Generaal, Raad van State**
- **Landspolitiek = stadspolitiek (vb. Vrede met Spanje)**

Stad = kleine republiek

Pontanus, *Historische Beschryvinge der seer wijt beroemde coop-stadt Amsterdam* (1614):

Amsterdam is een stad "waaraan andere republieken een voorbeeld kunnen nemen"

Schutterijen

- **Schuttersgilden**
- **Hervorming c.1580**
- **Dienstplicht middenklasse ("burgers")**
- **Eigen wapen**
- **Officiëren = regenten**

Schutters & burgeroproeren

- **Bestandstwisten**
- **Rampjaar 1672**
- **Plooierijen 1702vv**
- **Pachtersoproeren 1747**
- **Patriotten 1782-87**

23. vorsten & Absolutisme

- **Frankrijk, Scandinavië = Absolutisme**
- **Pruisen, Rusland = Absolutisme +**
- **Engeland = parlement**
- **Republiek = federatie**
- **Duitsland? Italië?**

24. NL bijzonder geval?

- **Landelijke versus verstedelijkte regio's**
- **Agrarische versus commerciële economieën**
- **Centraliserende versus verbrokkelde staatsvorming**
- **Europees perspectief**

25. Handelskapitalisme

- **Eerste globalisering = handelsnetwerk**
- **Dominantie van NL'se Republiek**
- **Opbrengst: in NL meer welvaart**
- **Prijs: slavernij, uitbuiting**

